P9_TA(2021)0018

Aleksei Navalnyin pidätys

Euroopan parlamentin päätöslauselma 21. tammikuuta 2021 Aleksei Navalnyin pidätyksestä (2021/2513(RSP))

(2021/C 456/12)

Euroopan parlamentti, joka

— ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Venäjästä ja erityisesti 17. syyskuuta 2020 antamansa päätöslauselman Venäjän tilanteesta ja Aleksei Navalnyin myrkyttämisestä ([1]),

— ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen, Euroopan ihmisoikeussopimuksen sekä kansalais-oikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,

— ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksessa 9. joulukuuta 1998 hyväksytyn YK:n julistuksen ihmisoikeuksien puolustajista,

— ottaa huomioon kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämistä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen (kemiallisten aseiden kieltosopimus),

— ottaa huomioon Venäjän federaation perustuslain ja etenkin sen 2 luvun ja erityisesti 29 pykälän, jolla suojellaan sananvapautta, sekä kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet, joihin Venäjä on Euroopan neuvoston, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) ja YK:n jäsenenä sitoutunut,

— ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan ja komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan 17. tammikuuta 2021 antamat julkilausumat ja komission puheenjohtajan 18. tammikuuta 2021 antaman julkilausuman Aleksei Navalnyin pidätyksen johdosta,

— ottaa huomioon EU:n jäsenvaltioiden johtajien julkilausumat Aleksei Navalnyin pidättämisestä hänen saapuessaan Moskovaan,

— ottaa huomioon 1. lokakuuta 2020 annetut Eurooppa-neuvoston päätelmät,

— ottaa huomioon ulkoasiainneuvoston 12. lokakuuta 2020 pidetyn kokouksen tulokset ja aikaan saadun poliittisen yhteisymmärryksen rajoittavien toimenpiteiden määräämisestä Aleksei Navalnyin murhayritykseen osallistuneille henkilöille,

— ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asioissa Navalnyi vs. Venäjä 17. lokakuuta 2017, Navalnyi vs. Venäjä 15. marraskuuta 2018 ja Navalnyi vs. Venäjä (nro 2) 9. huhtikuuta 2019 antamat tuomiot,

— ottaa huomioon EU:n maailmanlaajuisen ihmisoikeuspakotejärjestelmän eli niin kutsutun Euroopan Magnitski-lain, jonka neuvosto hyväksyi 7. joulukuuta 2020,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,

A. ottaa huomioon, että johtava venäläinen poliitikko, juristi ja korruptionvastainen aktivisti Aleksei Navalnyi on paljastanut lukuisia korruptiotapauksia, joissa on ollut osallisina liikeyrityksiä ja venäläisiä poliitikkoja, ja johtanut useita julkisia mielenosoituksia eri puolilla Venäjää ja että hänestä on tullut yksi Venäjän opposition vaikutus-valtaisimmista johtajista;

B. toteaa, että Aleksei Navalnyi kuuluu Venäjän viranomaisten ja presidentti Putinin merkittävimpiin haastajiin ja että hänen päättäväisyytensä ja rohkeutensa antaa toivoa kaikille niille venäläisille, jotka uskovat, että vapaus, demokratia, poliittinen moniarvoisuus ja vastuullisuus ovat mahdollisia heidän maassaan;

([1]) Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0232.

Torstai 21. tammikuuta 2021

C. toteaa, että Aleksei Navalnyi pidätettiin 17. tammikuuta 2021 Moskovassa Šeremetjevon kansainvälisellä lentokentällä hänen palatessaan maahan saatuaan Saksassa sairaanhoitoa Venäjällä tapahtuneen myrkyttämisen jälkeen ja että häneltä evättiin mahdollisuus tavata asianajajiaan;

D. toteaa, että Aleksei Navalnyi tuomittiin 30 päiväksi vankeuteen odottamaan oikeudenkäyntiä 18. tammikuuta 2021 kiireesti järjestetyssä ennennäkemättömässä kuulemismenettelyssä, joka pidettiin poliisiasemalla ilman, että paikalla oli Navalnyin asianajajaa;

E. panee merkille, että noin 70 ihmistä, joiden joukossa oli toimittajia ja Aleksei Navalnyin kannattajia, pidätettiin heidän odottaessaan tämän paluuta;

F. toteaa, että Aleksei Navalnyi oli kuljetettu Saksaan Venäjän viranomaisten suostumuksella saamaan sairaanhoitoa sen jälkeen, kun hänet myrkytettiin 20. elokuuta 2020; ottaa huomioon, että tutkivien journalistien verkoston yhteishankkeessa, johon Bellingcat-tutkimusryhmä osallistui, onnistuttiin tunnistamaan useita myrkytykseen osallisia henkilöitä, jotka kaikki ovat Venäjän federaation turvallisuuspalvelun agentteja;

G. panee merkille, että Berliinin Charité-sairaalassa päädyttiin siihen tulokseen, että Aleksei Navalnyi myrkytettiin Novitšok-ryhmään kuuluvalla hermomyrkyllä, ja toteaa, että kyseiseen ryhmään kuuluu Neuvostoliiton ja Venäjän federaation kehittämiä sotilaskäyttöön tarkoitettuja hermomyrkkyjä, jotka ovat vain Venäjän sotilasyksiköiden ja salaisen palvelun saatavilla; ottaa huomioon, että myrkytyksen laadun vahvistivat useat saksalaiset, ranskalaiset ja ruotsalaiset laboratoriot sekä Kemiallisten aseiden kieltojärjestö (OPCW);

H. toteaa, että kemiallisten aseiden kieltosopimuksen mukaan henkilön myrkyttämistä hermomyrkkyä käyttämällä pidetään kemiallisen aseen käyttämisenä ja että kemiallisten aseiden käyttö kenen tahansa toimesta ja kaikissa olosuhteissa rikkoo vakavasti kansainvälistä oikeutta ja kansainvälisiä ihmisoikeusnormeja;

I. toteaa, että EU on kehottanut yhdessä kansainvälisten kumppaneidensa kanssa Venäjän viranomaisia tutkimaan perusteellisesti Aleksei Navalnyin murhayrityksen, jossa käytettiin kiellettyä kemiallista hermomyrkkyä, tekemään kaikin tavoin yhteistyötä OPCW:n kanssa puolueettoman kansainvälisen tutkinnan varmistamiseksi ja saattamaan syylliset oikeuden eteen; toteaa, että Venäjän viranomaiset eivät ole tähän mennessä toimittaneet tällaista perusteellista ja puolueetonta tutkintaa ja että Venäjä on nimenomaisesti torjunut kaikki tutkintapyynnöt;

J. ottaa huomioon, että koska Venäjä ei ollut tutkinut asiaa eikä tehnyt yhteistyötä OPCW:n kanssa, EU määräsi 15. lokakuuta 2020 pakotteita kuudelle venäläiselle henkilölle ja yhdelle yhteisölle, jotka olivat osallisina tähän rikokseen;

K. katsoo, että Aleksei Navalnyin murhayritys vähän ennen syyskuussa 2020 pidettyjä Venäjän paikallis- ja aluevaaleja herättää erityistä huolta demokratian, perusvapauksien ja ihmisoikeuksien tilasta maassa;

L. ottaa huomioon, että Venäjän federaation vankeinhoitolaitos ilmoitti, että Aleksei Navalnyin olevan tutkintavankeudessa, koska hän rikkoi aiemman, niin kutsutussa Yves Rocher -asiassa langetetun ehdollisen rangaistuksen ehtoja, vaikka hän oli itse asiassa toipumassa Venäjän viranomaisten järjestämästä murhayrityksestä;

M. ottaa huomioon, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi 17. lokakuuta 2017 antamassaan tuomiossa, että Aleksei Navalnyi ja hänen Oleg-veljensä tuomittiin vuonna 2014 epäoikeudenmukaisesti talousrikoksista niin kutsutussa Yves Rocher -asiassa ja että venäläiset tuomioistuimet antoivat asiassa mielivaltaisia ja ilmeisen kohtuuttomia päätöksiä, ja määräsi Venäjän federaation maksamaan veljeksille 80 000 euroa korvauksina vahingoista ja kuluista;

N. toteaa, että Aleksei Navalnyi on joutunut hyökkäyksen kohteeksi ja hänet otettu kiinni, pidätetty ja tuomittu jo aiemmin pyrkimyksenä tehdä loppu hänen poliittisesta ja julkisesta toiminnastaan; ottaa huomioon, että Venäjän viranomaiset käyttivät Aleksei Navalnyille aiemmin poliittisin perustein langetettuja tuomioita perusteena estää häntä asettumasta ehdolle Venäjän vuoden 2018 presidentinvaaleissa;

O. ottaa huomioon, että Venäjän viranomaiset aloittivat 18. tammikuuta 2021 Aleksei Navalnyia vastaan uuden rikosoikeudellisen menettelyn, jossa häntä syytetään petoksesta eri hyväntekeväisyysjärjestöille tehtyjen varojen siirtojen yhteydessä;

P. ottaa huomioon, että oikeudet ajatuksen- ja sananvapauteen, yhdistymisvapauteen ja rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen on kirjattu Venäjän federaation perustuslakiin; ottaa huomioon, että Venäjän federaatio on allekirjoittanut ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja se on myös Euroopan neuvoston jäsen ja että se on siksi sitoutunut noudattamaan oikeusvaltiota, ihmisoikeuksia ja perusvapauksia koskevia kansainvälisiä normeja ja periaatteita;

Q. ottaa huomioon, että tunnetun venäläisen ihmisoikeusjärjestön Memorialin mukaan Venäjän federaatiossa on yli 300 poliittisin tai uskonnollisin perustein vangittua henkilöä; toteaa, että EU osoittaa solidaarisuuttaan kaikille toisinajattelijoille ja Venäjän kansalle, jotka vapautensa ja henkensä uhalla ja maan hallituksen ja viranomaisten painostuksesta huolimatta jatkavat taistelua vapauden, ihmisoikeuksien ja demokratian puolesta;

R. ottaa huomioon, että Venäjän ihmisoikeus- ja oikeusvaltiotilanne heikkenee edelleen viranomaisten pyrkiessä järjestelmällisesti vaientamaan sananvapautta, rajoittamaan kokoontumisvapautta, vaikeuttamaan opposition toimintaa, tukahduttamaan kaikenlaisen toiminnan, jolla pyritään paljastamaan korruptio, ja estämään Venäjän kansalaisyhteiskunnan toiminnan;

S. panee merkille, että kansainvälisen oikeuden loukkaukset Ukrainassa ja Georgiassa, valtion tukemat salamurhat ja oppositiojohtajien, toimittajien ja muiden henkilöiden, muiden muassa Boris Nemtsovin, Anna Politkovskajan ja Sergei Magnitskin, fyysinen likvidoiminen ovat jääneet rankaisematta; ottaa huomioon, että suhteet Venäjän federaatioon ovat historiallisen huonot, mihin ovat syynä nämä lukuisat murhayritykset, jotka on tehty myrkyttämällä ja muilla keinoin, sekä kieltäytyminen yhteistyöstä lennon MH17 alas ampumista koskevassa oikeuskäsittelyssä;

T. toteaa, että EU otti joulukuussa 2020 käyttöön maailmanlaajuisen ihmisoikeuspakotejärjestelmän, jota voidaan soveltaa henkilöihin ja yhteisöihin, jotka ovat vastuussa vakavista ihmisoikeusloukkauksista ja väärinkäytöksistä taikka ovat osallistuneet tai olleet kytköksissä niihin eri puolilla maailmaa;

1. kehottaa vapauttamaan välittömästi ja ehdoitta Aleksei Navalnyin ja kaikki muut henkilöt, jotka pidätettiin hänen Venäjälle paluunsa yhteydessä, olivatpa he toimittajia, Navalnyin tiimin jäseniä tai tukeaan osoittavia kansalaisia;

2. tuomitsee jyrkästi Aleksei Navalnyin ja hänen kannattajiensa pidätyksen ja Venäjän viranomaisten heihin kohdistamat poliittiset sortotoimet, joissa on hyödynnetty myös oikeuslaitosta; tuomitsee lisäksi Aleksei Navalnyin murhayrityksen ja ilmaisee syvän huolensa poliittisen opposition, toisinajattelijoiden ja kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kaventumisesta Venäjän federaatiossa;

3. tuomitsee mitä ankarimmin Venäjän federaation toiminnan ja pitää sitä epäasianmukaisena Euroopan neuvoston ja Etyjin jäsenmaalle, joka on sitoutunut kunnioittamaan perusvapauksia, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta, jotka on kirjattu Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen; kannustaa Euroopan neuvostoa ja Etyjiä toteuttamaan asianmukaisia toimenpiteitä Venäjän federaation antamien sitoumusten rikkomisen arvioimiseksi;

4. muistuttaa, että poliittisten vastustajien pidättäminen on vastoin Venäjän kansainvälisiä sitoumuksia, ja vaatii torjumaan oikeuslaitoksen politisoitumista ja puolustamaan oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja oikeutta käyttää oikeusavustajaa; kehottaa Euroopan neuvoston ministerikomiteaa ja sen jäsenvaltioita käyttämään Euroopan ihmisoikeussopimuksen 46 artiklan 4 kohdassa vahvistettuja valtuuksia ja panemaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa vireille rikkomusmenettelyn Venäjän federaatiota vastaan;

5. kehottaa Venäjän viranomaisia lopettamaan riippumattomien ja toisinajattelevien toimijoiden häirinnän, pelottelun, heihin kohdistettavan väkivallan ja sorron tekemällä lopun vallitsevasta rankaisemattomuudesta, joka on jo johtanut monien toimittajien, aktivistien ja ihmisoikeuksien puolustajien sekä oppositiopoliitikkojen kuolemaan, ja varmistamaan, että he voivat harjoittaa toimintaansa ilman, että heidän täytyy pelätä oman henkensä tai perheenjäsentensä tai ystäviensä hengen puolesta;

6. katsoo, että Aleksei Navalnyin murhayrityksellä ja hänen välittömällä pidätyksellään hänen palattuaan Venäjälle pyritään estämään uusien vakavien korruptiotapausten paljastuminen hallinnossa ja että ne ovat osa järjestelmällisiä pyrkimyksiä hiljentää ja eliminoida hänet, poliittinen oppositio ja maan muut toisinajattelijat etenkin syksyn 2021 parlamenttivaaleja silmällä pitäen; katsoo, että näin tehdessään hallinto paljastaa ylenkatseensa kansaa kohtaan ja pyrkii häikäilemättä pysymään vallassa riistäen kansalta kaikki mahdollisuudet demokratiaan ja vapauteen; ilmaisee solidaarisuutensa Venäjän demokraattisille voimille, jotka ovat sitoutuneet avoimeen ja vapaaseen yhteiskuntaan;

Torstai 21. tammikuuta 2021

7. korostaa päättäväisyyttään seurata tiiviisti Aleksei Navalnyin tilanteen kehittymistä ja hänen fyysistä ja henkistä hyvinvointiaan, josta Venäjän viranomaiset ovat ainoina vastuussa;

8. tuomitsee sen, että Venäjän federaatio käyttää toistuvasti kemiallisia hermomyrkkyjä maan kansalaisia vastaan, ja muistuttaa, että kemiallisten aseiden käyttö on kaikissa olosuhteissa kansainvälisen oikeuden ja etenkin kemiallisten aseiden kieltosopimuksen mukaan tuomittava rikos; kehottaa edelleen painokkaasti Venäjän viranomaisia toimittamaan OPCW:lle täydelliset ja kattavat tiedot Novitšok-ohjelmastaan sekä enempää viivyttelemättä tutkimaan Aleksei Navalnyia vastaan tehdyn rikoksen ja saattamaan siihen syylliset vastaamaan teostaan oikeudessa; kehottaa jälleen aloittamaan kansainvälisen tutkinnan Venäjän kansainvälisten sitoumusten rikkomisesta kemiallisten aseiden alalla;

9. kehottaa neuvostoa ottamaan asiaan aktiivisesti kantaa seuraavissa kokouksissaan ja tiukentamaan huomattavasti EU:n rajoittavia toimenpiteitä Venäjää vastaan muun muassa määräämällä pakotteita Aleksei Navalnyin pidättämis- ja vangitsemispäätökseen osallistuneille henkilöille ja oikeushenkilöille; katsoo lisäksi, että EU:n olisi määrättävä maailmanlaajuisen ihmisoikeuspakotejärjestelmänsä mukaisesti uusia kohdennettuja rajoittavia toimenpiteitä kaikille henkilöille, jotka olivat osallisina Aleksei Navalnyia vastaan tehdyissä iskuissa tai vastuussa niistä;

10. kehottaa painokkaasti neuvostoa määräämään pakotteita sellaisille venäläisille oligarkeille, joilla on kytköksiä hallintoon, ja presidentti Putinin sisäpiirin jäsenille, joilla on omaisuutta EU:ssa ja jotka voivat matkustaa vapaasti jäsenvaltioihin; katsoo, että pakotteet olisi ulotettava koskemaan myös heidän perheenjäseniään; katsoo, että Euroopan unionin ei enää pitäisi olla paikka, johon alkuperältään epäselvät venäläiset varat ovat tervetulleita;

11. kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita laatimaan EU:n Venäjän-suhteille uuden strategian, jonka keskiössä on sellaisen kansalaisyhteiskunnan tukeminen, joka edistää demokraattisia arvoja, oikeusvaltioperiaatetta, perusvapauksia ja ihmisoikeuksia; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita tarkastelemaan yhteistyötään Venäjän kanssa erilaisilla ulkopoliittisilla foorumeilla ja hanketasolla, kuten Nord Stream 2 -hankkeessa, joka EU:n on pysäytettävä välittömästi;

12. kehottaa Venäjän hallitusta ja duumaa tarkistamaan vaalien oikeudellisia puitteita sekä ulkomaisia agentteja ja ei-toivottuja järjestöjä koskevaa lainsäädäntöä, jotta voidaan mahdollistaa moniarvoisuus ja vapaat ja oikeudenmukaiset vaalit kansainvälisten normien mukaisesti sekä luoda tasapuoliset toimintaedellytykset opposition ehdokkaille; vaatii Venäjän hallitusta takaamaan kaikille demokraattisille puolueille yhdenvertaisen mahdollisuuden osallistua tuleviin duuman vaaleihin ja menestyä niissä, sillä puolueiden rekisteröimättä jättäminen on rekisteröintimenettelyn väärinkäyttöä, jolla tuhotaan poliittinen kilpailu ja moniarvoinen demokratia; korostaa, että Venäjän hallinnon ja Valko-Venäjän diktatuurin asenteet ja taktiikka muistuttavat yhä enemmän toisiaan; toteaa, että molemmat hallinnot pelkäävät kansalaistensa kasvavaa muutostahtoa, minkä vuoksi vaalivilppi vaikuttaa niistä käyttökelpoiselta poliittiselta ratkaisulta;

13. pitää valitettavana, että Aleksei Navalnyi ei saanut puhua Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen oikeudellisten ja ihmisoikeusasiain komiteassa suunnitellusti 19. tammikuuta 2021, kun taas Venäjän parlamentin valtuuskunnan on äskettäin annettu palata yleiskokoukseen;

14. toistaa Euroopan ulkosuhdehallinnolle ja jäsenvaltioille esittämänsä kehotuksen seurata edelleen tiiviisti Venäjän federaation ihmisoikeustilannetta ja kehottaa EU:n Venäjän-edustustoa ja jäsenvaltioiden suurlähetystöjä seuraamaan edelleen kansalaisjärjestöjä, oppositiopoliitikkoja ja aktivisteja vastaan nostettuja oikeusjuttuja, Aleksei Navalnyin tapaus mukaan lukien; kehottaa EU:ta lisäämän tukeaan Venäjän toisinajattelijoille, valtioista riippumattomille järjestöille ja kansalaisyhteiskunnan järjestöille sekä riippumattomille tiedotusvälineille ja toimittajille;

15. kehottaa EU:n jäsenvaltioita koordinoimaan kantojaan suhteessa Venäjään ja puhumaan yhdellä äänellä kahden- ja monenvälisillä foorumeilla Venäjän viranomaisten kanssa; katsoo lisäksi, että EU:n olisi hyödynnettävä Yhdysvaltojen hallinnon vaihtuminen ja lujitettava transatlanttista yhtenäisyyttä demokratian ja perusarvojen suojelemiseksi autoritaarisilta hallinnoilta; muistuttaa, että Euroopan parlamentti tukee Venäjän kansaa sen taistelussa perusvapauksien, ihmisoikeuksien ja demokratian puolesta;

16. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, neuvostolle, komissiolle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, Euroopan neuvostolle, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestölle sekä Venäjän federaation presidentille, hallitukselle ja duumalle.